

Győri Ítéltábla

Pf.II.20.058/2021/6.

A Győri Ítéltábla a dr. Ravasz László Endre (cím6) ügyvéd által képviselt Felperes1 (cím2) felperesnek - a Szabó Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd: dr. Szabó Tamás, cím7.) által képviselt Alperes1 (cím1.) alperes ellen szerződés érvénytelensége tárgyában indított perében a Veszprémi Törvényszék 2021. február 22. napján kelt 3.P.20.563/2020/14/I. számú ítélete ellen a felperes által 15. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránt előterjesztett kérelmét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 254.000,- (Kettőszázötvennégyezer) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

I.

[1] A releváns tényállás szerint az alperes, mint hitelező és a felperes, mint adós között 2008. június 23. napján magánokiratba foglalt jelzálog kölcsönszerződés jött létre. A felperes hiteligénye kapcsán – a szerződés megkötésének előzményeként – 2008. április 25. napján átadta az alperes a felperes részére a „tájékoztató a ...Bank devizaalapú lakossági hiteleinek árfolyam- és egyéb kockázatairól” elnevezésű iratot, melyet a felperes áttanulmányozott, aláírt és visszajuttatott az alperesnek. A tájékoztatóban foglaltak tudomásul vételét aláírásával igazolta. Az irat áttanulmányozására hosszabb idő állt rendelkezésére, mert annak aláírására nem az alperesi bankfiókban került sor.

[2] A tájékoztató tartalmazta, hogy a jelen kamatviszonyok között a CHF, illetve az Euró devizanemben fennálló tartozás után fizetendő hiteldíj (kamat- és kezelési költség) mértéke lényegesen alacsonyabb a forintban felvett kölcsönök után fizetendő hiteldíjnál, így a fenti devizákban fennálló kölcsön után jelentősen kevesebb kamatot kell fizetni, mint egy

hasznoló, forintban fennálló tartozás után. Külön alcím alatt tárgyalta a devizalapú kölcsön kockázatait, kitérve arra az esetre, ha az adós jövedelme forintban képződik és a devizában fennálló tartozásának törlesztéséhez forint jövedelméből kell gondoskodnia, azaz a devizakölcsön törlesztéséhez forintot kell a kölcsön devizanemére átváltania (konvertálnia). Rámutatott, hogy a devizában meghatározott törlesztés forintban kifejezett összegét az aktuális forint/deviza átváltási árfolyam mértéke határozza meg. Az árfolyam a devizapiaci körülmények változása miatt szinte állandóan változik, hol kisebb, hol nagyobb mértékben, egy deviza egységén hol több, hol kevesebb forintot kell fizetni. Emiatt az adós bankkal szemben devizában fennálló tartozásának, illetve a devizában meghatározott törlesztésének forintba átszámolt összege az árfolyam változásával együtt módosult. Ez az árfolyamváltozás az adós számára kockázatot jelent (hiszen ezeket az ingadozásokat nem lehet előre kiszámítani), ez a kockázat az árfolyamkockázat, melyet devizaalapú kölcsön felvétele esetén az adós visel. Részletesen ismertette a tájékoztató a devizaátváltás mechanizmusát és kitért arra a kockázatra is, mely a forint és a kölcsön devizaneme közötti kamatkülönbözetből adódik. Rámutatott, hogy a kamatkülönbözet csak a kamatperiódus ideje alatt fix, a futamidő alatt mind a forint, mind a devizakamatok változhatnak. A devizakamatok emelkedése és a forintkamatok csökkenése, vagy változatlansága esetén a devizaalapú kölcsön veszíthet vonzerejéből a forintalapú kölcsönrel szemben. Példákkal is illusztrálta az árfolyamkockázatot és táblázatban tért ki arra, hogy milyen árfolyamváltozás esetén éri el egy devizakölcsön törlesztőrésze az aktuális forintkamatokkal számított forintkölcsön törlesztőrészletének összegét. Ezt ingatlanfedezet és jövedelemigazolás létében 293,42 Ft/CHF, illetve 371,13 Ft/EUR árfolyamban mutatta. Külön kitért arra, hogy a számítás feltételezi, hogy a deviza és a forint kamatszintje a futamidő alatt nem változik, azok változása a táblázat szerinti árfolyamértéket az adós számára kedvezőtlen irányba is módosíthatja. Külön grafikonban mutatta meg, hogy 2007. márciusa és 2008. márciusa között miként alakult a CHF és az EUR árfolyam (CHF: 147,63 – 169,29 Ft/CHF között, EUR: 244,96 – 266,01 Ft/EUR között), azonban rávilágított arra is, hogy a múltbéli adatokból a jövőre vonatkozóan nem vonható le következtetés. A felperes a kölcsönszerződés megkötése előtt az alperes részéről Tanú2vel tárgyal, nem volt megállapítható, hogy az írásba foglalthoz képest eltérő tartalmú szóbeli tájékoztatásra került volna sor.

[3] A felperes 2008. május 28. napján - több mint egy hónappal a fenti tájékoztató aláírását követően - töltötte ki az „igénylőlap ingatlanfedezetes hitelekhez” elnevezésű alperesi nyomtatványt. Ebben jelezte, hogy az igényelt kölcsön pénzneme svájci frank, igényelt összege 21.500.000,- Ft, futamideje 300 hónap, célja lakásfelújítás és fennálló kölcsön visszafizetése. Jelezte, hogy a CIB Bank Zrt-nél két kölcsöntartozása áll fenn, az egyik hitel összege 8.500.000,- Ft, a másik kölcsöntartozás összege 4.200.000,- Ft. A felperes által megadott adatok alapján az alperes úgy ítélte meg, hogy a felperes kölcsönigénye csak részben, 20.000.000 Ft erejéig teljesíthető.

[4] 2008.06.23-án a felperes a kölcsönszerződés aláírásával kötelezettséget vállalt a kölcsön és járulékai forint pénznemben történő visszafizetésére. Kijelentette, hogy tudomással bír arról, hogy - függetlenül a kölcsön forint pénznemben történő visszafizetésének módjától - az alperes azt svájci frank pénznemben tartja nyilván (I.4.). A kölcsön összege 138.398,73 CHF (I.1., II/a.), ami - 144,51 Ft/CHF devizaátváltási árfolyam mellett - 20.000.000,- Ft-nak felelt meg. A havi törlesztőrészlet összege 882,42 CHF volt, ami - 148,76 Ft/CHF devizaátváltási árfolyam mellett - havi 131.269,- Ft törlesztő részletnek felelt meg (II/b.). A kezelési költség összege 0,- Ft, a konverziós díj 1.312,- Ft-os összegére tekintettel a havonta fizetendő összeg 132.581,- Ft.

[5] A szerződés rögzítette, hogy a bank a kölcsön forint ellenértékét a kölcsönszerződés megkötésének napján egy összegben, oly módon folyósítja, hogy a hitelbírálati díjjal csökkentett összeget jóváírja az adós bankszámláján, majd a jóváírt összeget a bankszámlán zárolja. A zárlat időtartama alatt a felperes - a kölcsön IV/2.a)-d) pontjaiban megjelölt előfeltételek maradéktalan teljesüléséig - nem rendelkezhetett a kölcsönösszeg felett. A kölcsönszerződés IV/2/c pontja a zárlat feloldásának feltételeként jelölte meg azt, hogy a felperes saját költségén a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeit tartalmazó, közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tegyen, és ezen közjegyzői okirat hiteles kiadmánya a bank által elfogadható tartalommal a bankhoz beérkezzen.

[6] A IV/3. pontban megbízta a felperes az alperest, hogy a zárolt összegből intézkedjen a felperes ingatlanára bejegyzett első ranghelyű zálogjog törlése iránt.

[7] A szerződés VII.1. pontja taglalta a kölcsönszerződés felmondásának eseteit. Az alperes a kölcsönszerződést jogosult volt azonnali hatállyal felmondani – egyebek mellett – az 1959. évi IV. törvény 525.§-ban felsorolt bármely esetben, illetve akkor, ha az adós a kölcsönszerződés bármely rendelkezését megszegi, ideértve különösen a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségek nem- vagy késedelmes teljesítését.

[8] A kölcsönszerződés VIII/6. pontja az alábbi kockázatfeltáró nyilatkozatot tartalmazta: a felperes kijelentette, hogy a kölcsönszerződéssel kapcsolatos tájékoztatást a szükséges és elégséges mértékben az alperestől megkapta, tisztában van az ügylet esetleges kockázataival, így különösen azzal, hogy az adott deviza magyar forinttal szembeni árfolyamalakulása a kölcsön forintban történő visszafizetésének terheit egyaránt növelheti és csökkentheti. A felperes az esetleges árfolyamvesztéséget is figyelembe véve képes a fizetési kötelezettségeinek maradéktalan és pontos kielégítésére. A felperes elfogadja, hogy a fentiek tekintetében az alperessel szemben sem a szerződéskötéskor, sem a jövőben semmiféle igény támasztására nem jogosult.

[9] A kölcsönszerződés aláírásának napján a felperes közjegyzői okiratban egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett 23011-0/402/2008/2/0. számon közjegyzői ajkai közjegyző előtt. A közjegyzői okirat 5. oldalán rögzítette a közjegyző, hogy meggyőződött az ügyfél ügyleti képességéről és jogosultságáról, valódi szándékáról, tájékoztatta őt a jogügylet lényegéről és jogi következményeiről, a közjegyzői okiratot pedig az ügyfél előtt felolvasta, tartalmára nézve megmagyarázta, s az ügyfél kijelentette, hogy az okirat tartalma a valóságos ügyleti akaratának mindenben megfelel, ezért azt a közjegyző előtt saját kezűleg jóváhagyólag aláírja. A közjegyzői okirat 4. oldalán a felperes tudomásul vette, hogy fizetési kötelezettségeinek nemteljesítése, illetve a törlesztőrészletek késedelmes teljesítése, vagy a bank felmondása esetén a bank a közjegyzői okiratba foglalt követelés bírósági végrehajtását kezdeményezheti, ha a követelés, illetőleg a részletfizetés teljesítési határideje letelt. A felperes az okiratban nyilatkozott, hogy hozzájárul ahhoz, hogy a kölcsön és járulékaik megfizetése fejében nemfizetés, késedelmes teljesítés vagy a hitelező általi felmondás esetén a lekötött ingatlant és a felperes teljes vagyonát végrehajtás alá vessék, hogy a befolyt vételárból a hitelező a követelését kielégíthesse.

[10] A fentiek alapján az alperes a kölcsönösszeget folyósította, a felperes a törlesztést megkezdte. 2009. január 14-én az alperes észlelte, hogy a felperes a megelőző hónap 23. napjáig esedékes törlesztési kötelezettségének már nem tett eleget, melyre tekintettel felszólította 132.672,- Ft nyolc munkanapon belül történő megfizetésére a felperest. Ekkorra még - a szerződéskötés kori állapothoz képest - nem változtatott a törlesztő részlet mértéke, a felperes fizetési kötelezettségének azért nem tett eleget, mert időközben munkaviszonya megszűnt. 2009. május 25. napján az alperes olyan fizetési felszólítással élt, amelyben az addig felmerült 383.132,- Ft meg nem fizetett törlesztőrészlet három munkanapon belül történő megfizetésére szólította fel a felperest, aki azonban fizetési kötelezettségének nem tett eleget, melyre tekintettel 2009. szeptember 25-én kelt – a felperesnek 2009. szeptember 29-én kézbesített – levelében a szerződést felmondta. Tájékoztatta a felperest, hogy 2009. szeptember 25. napjával fennálló tartozása 25.813.011,78 HUF.

[11] A magánokiratba foglalt felmondást 2019. július 4-én az alperes - közjegyző2 közjegyző előtt 11048/Ü/937/2019/2. számon - közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatban megerősítette. A 2019. június 21. napján fennálló tartozást 25.076.878,22 HUF tőke, 743.941,56 HUF ügyleti kamat, 166.214,- HUF ügyleti díj és 41.947.057,49 HUF késedelmi kamatban jelölte meg. A közjegyző az egyoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó, közokiratba foglalt nyilatkozatot végrehajtási záradékkal látta el, melynek következtében végrehajtó1 Végrehajtói Irodája előtt 111.V.0190/2020. szám alatt indult végrehajtás a felperessel szemben.

II.

[12] A felperes módosított keresetében (Veszprémi Járásbíróság P.21.240/2019/18. sz.) az alábbiakat kérte:

I.: A kölcsönszerződés I./1., II.a-b., IV/2.c., IV/3. és VII/1. pontjai tisztességtelenségére hivatkozással a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján a teljes kölcsönszerződés semmisségének megállapítását és az rPtk. 237. § (2) bekezdése alapján az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítását, akként, hogy a felperest az árfolyamkockázat korlátozottan (180 HUF/CHF) mértékig terheli. Kölcsöntartozása így 34.763.088,-Ft, melynek megfizetésére 200 havi – minden hó 15 napjáig előre esedékes – havi 173.815,- Ft-os részletfizetés engedélyezését kérte azzal, hogy egy részlet elmulasztása esetén az egész tartozás esedékessé válik.

II.: Az 1991. évi XLI. törvény – a továbbiakban Kjt. – 3. § (1) bekezdése, 120. § (1) bekezdés b) pontja és 131. § (1) bekezdése alapján annak megállapítását kérte, hogy a közjegyző1 közjegyző által a kölcsönszerződés kapcsán készített 23011-0/402/2008/2/0 sz. közokirat nem tekinthető közokiratnak.

III.: Kérte annak megállapítását is, hogy a 2020. január 15. napján közjegyző3 közjegyző által 23011/Ü/505/2019. számon érkeztetett végrehajtási záradék kibocsátása iránti jognyilatkozat a rPtk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis.

IV.: Kérte annak megállapítását, hogy a közjegyző2 közjegyző által 11048/Ü/937/2019. számon közokiratba foglalt felmondás a rPtk. 4. § (4) bekezdése, 200. § (2) bekezdése második mondata és 209/A. § (2) bekezdése alapján érvénytelen.

[13] A deviza alapú hitelezés kapcsán általánosságban arra hivatkozott, hogy a bankok nyilvános kijelentéseik, a reklámok és az ügyintézők szóbeli tájékoztatása útján elhitették az adósokkal azt, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatok szerinti kockázatok tényleges bekövetkezésének az esélye kizárt, téves tájékoztatást adtak az árfolyam emelkedés várható mértéke tekintetében, s az adósokat mesterségesen tették hitelképesse, továbbá a bekövetkezett kockázat vonatkozásában felelősségüket törvénysértően zárták ki. Úgy nyújtottak az adósok jövedelmének terhelési plafonszintjét elérő törlesztőrészletű kölcsönöket, hogy tisztában voltak azzal, hogy egy esetleges nagyobb törlesztőrészlet emelkedés esetén az adósok a szerződést úgysem tudják teljesíteni.

[14] A kereset I. eleme (azon belül a kockázat áthárítása) kapcsán arra hivatkozott, hogy a tájékoztatás megfelelőségét az alperesnek kell igazolni, ennek bizonyításához azonban nem elegendő a perbeli kockázatfeltáró nyilatkozat csatolása. Sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, ha a bíróság - az egyedi kockázatviselő képességet nem is elemző - blanketta jellegű kockázatfeltáró nyilatkozat alapján kísérli meg ezt elbírálni. Kiemelte, hogy amint a szerződés tartalma is csak a szerződés céljával és a felek szerződési akaratával összhangban értelmezhető, úgy az árfolyam- és a kamatkockázat áthárítása is csak a szerződési céllal összhangban lehet tisztességes. Az alperes irányába kinyilvánított és az alperes által el is fogadott szerződési akarata arra irányult, hogy az alperes a futamidő végéig stabilan törleszthető - a forint kölcsönökhöz képest alacsonyabb törlesztőrészletű - kölcsönt biztosítson a számára. Az alperes ajánlotta a perbeli kölcsönt olyan szolgáltatásként, mely alkalmas e cél megvalósítására. Ehhez képest a devizaalapú kölcsön összköltsége már 2010. márciusára meghaladta a forinthitelek összköltségét s végül törlesztési kötelezettsége a többszörösére emelkedett.

[15] A tájékoztatásában az alperes nem tért ki a hitel igazi kockázatára, arra, hogy a törlesztőrészletek akár korlátlanul is megemelkedhetnek, s arra sem, hogy ennek milyen gazdasági kihatása van a fogyasztóra. A szerződés megkötése során az alperesi ügyintéző arról tájékoztatta, hogy kizárólag deviza alapú hitelt tud nyújtani a részére, aminek sokkal alacsonyabb a kamata, mint a forintalapú kölcsönnek, ezért hosszabb távon is sokkal előnyösebb a havi törlesztőrészlete, ami az induló részlethez képest maximum 5-10 %-kal növekedhet a futamidő alatt, így e kölcsön alkalmas a szerződési céljai megvalósítására. Nem kapott olyan tájékoztatást az alperesi ügyintézőtől, hogy az alperes a főszolgáltatást nem biztos, hogy tudja a futamidő végéig az elfogadott szerződési célnak megfelelően biztosítani, s a törlesztőrészlet oly fokban emelkedhet, hogy ez számára megélhetési gondot okozhat. Figyelembe véve az alperes nyilatkozatait és reklámjait, a Bankszövetség 2006. évi tájékoztatóját és a bankvezetők beadványaiban idézett nyilatkozatait, fogyasztóként nem kellett a ténylegesen bekövetkezett törlesztőrészlet emelkedésre számítania.

[16] Azt, hogy az alperes előre láthatta-e (vagy elvárható volt-e tőle, hogy előre lássa) a jövőbeli árfolyamváltozás irányát és mértékét a per adatai alapján egyedileg vizsgálendő (EUB C-51/17. számú ítélet 80. pont). A 6/2013 PJE határozat rendelkező részének ezzel foglalkozó 3. pontja csak az EUB 186/16. számú ítélet 56. pontjával és az EUB C-51/17. számú ítélet 74-75. pontjaival összhangban értelmezhető. A 2004. októberi

BÉT jelentés, illetve a 9/2006. (XI.7.) PSZÁF ajánlás szerint prognosztizálható volt az árfolyam és ennek folytán a törlesztőrészek jelentős emelkedése, így arra az alperesnek is számítani kellett. Ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat megfelelő volt, mert a törlesztőrészlet emelkedése bármikor bekövetkezhetett a futamidő alatt, s akár korlátlan mértékben is emelkedhetett, ezzel a bíróság azt is megállapítja, hogy a bank tudta, hogy e kölcsönfajtának ilyen objektív kockázata van, ami az átlagos fogyasztó számára kezelhetetlen. A kockázatviselő képességet minden egyes fogyasztónál egyedileg kell vizsgálni, ha az nem megfelelő, úgy az alperes kölcsönt sem nyújthat a számára, de a 9/2006. (XI.7.) PSZÁF ajánlás III. pont 1-2. pontja, illetve a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdése alapján legalább a kockázatfeltáró nyilatkozatban arról tájékoztatnia kellett volna őt, hogy a devizaalapú terméknek számára kezelhetetlen a kockázata.

[17] A 9/2006. (XI.7.) PSZÁF ajánlás és az EUB C-679/18. számú ítélet szerint nem mellőzhető a hitelbírálat során történtek vizsgálata. Az EUB C-186/17. számú ítélet 54. pontja és az EUB C-81/19. számú ügy főtanácsnoki vélemény 57. pontja értelmében a hitelbírálat hiányossága és az alapján a tájékoztatás elmaradása, a tájékoztatás megfelelősége során is értékelendő, a 93/13/EGK irányelv – a továbbiakban irányelv – 4. cikk (2) bekezdése hatálya alá tartozó kérdés, melynek hiányosságai megalapozzák a szerződés árfolyamkockázatot áthárító rendelkezéseinek a semmisségét (rPtk. 209/A. §). A konkrét esetben a hitelképessége megítéléshez elvégzett hitelbírálat amiatt nem volt megfelelő, mert azt az alperes csak a szerződéskötéskori deviza árfolyam alapján kalkulált tartozás mértékéhez mérten végezte azt el, így azon megállapítása, hogy hitelképes, a devizaalapú kölcsön tényleges kockázatai vonatkozásában önmagában is téves (megtévesztő) tájékoztatásnak minősül. Ezzel szemben arról kellett volna őt tájékoztatnia az alperesnek, hogy csak a folyósításkori árfolyamot vette figyelembe a hitelbírálat során, de az így alapul vett tényezők megváltozása esetén fizetéseképtelenné válhat.

[18] A szerződés közvetlen végrehajtását lehetővé tevő, a kötelező közjegyzői okiratba foglalást előíró IV/2c. pont – mint a szerződésszegésből eredő felelősség kizárására irányuló rendelkezés – tisztességtelen. A kölcsönszerződés kötelező közokiratba foglalásával az alperessel szemben a szerződésszegés alapján történő igényérvényesítési lehetősége, a szavatossági kifogás érvényesítéséhez hasonlóan korlátozottá vált. (BH 2019.300.). A jogeset szerinti elv alapulvétele mellett ugyanis az igényérvényesítési határidők leteltét követően a szerződés megtámadása iránti igény csak kifogásként - azaz kizárólag alperesi perbeli pozícióból - érvényesíthető. Az alperes viszont polgári per nélkül tudja saját igényét érvényesíteni, emiatt közvetlen végrehajtás esetén ő nem tud fellépni sikerrel az alperessel szemben annak szerződésszegése vagy a szerződés érvénytelensége esetén. E kikötés megfosztja őt attól, hogy a rPtk. 308/C. §-a alapján az alperessel szemben igényt érvényesíthessen. Emiatt e rendelkezés a 18/1999. (II.15.) Kormányrendelet – a továbbiakban Kormányrendelet – a Kormányrendelet 1. § i) pontja, 2. § h) pontja, a 93/13/EGK irányelv – a továbbiakban irányelv – melléklete 1/b. és 1/q. pontja szerint tisztességtelen, így a rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis. A kölcsönszerződés azonnali hatályú felmondását szabályozó rendelkezés (VII/1. pont) pedig a rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen, mert bármilyen kis tartozás esetére lehetővé teszi a kölcsön azonnali hatályú felmondását.

[19] A kereset II. pontja kapcsán rámutatott, hogy a közjegyző elmulasztotta őt a fenti szavatossági igény korlátozottá válásáról informálni [Kjt. 120. § (1) bekezdés b) pont]. Az emiatt tisztességtelen, illetve jogszabályba ütköző nyilatkozat közokiratba foglalását a

közjegyző a Kjt. 3. § (1) bekezdése alapján köteles lett volna megtagadni. Ennek elmaradása miatt az általa készített okirat a Kjt. 131. § (1) bekezdése alapján nem minősíthető az rPp. 195. § (1) bekezdése szerinti közokiratnak. A kereset III. pontját külön nem indokolta.

[20] A kereset IV. pontja kapcsán arra hivatkozott, hogy a felmondás amiatt érvénytelen, mert nem tartalmazza a felmondás időpontjában fennálló tartozás összegét, így nem állapítható meg szerződésszegése súlyossága, így a Ptk.525.§ (1) bek. e) pontja alapján az alperes nem élhetett felmondással.

[21] Előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését kérte egyrészt arra vonatkozóan, hogy a 93/13/EGK irányelv melléklete 1/b. és 1/q. pontjait úgy kell értelmezni, hogy tisztességtelen az a szerződési rendelkezés, amely előírja a kölcsönszerződés közokiratba való foglalását, arra figyelemmel, hogy megakadályozza (korlátozza) a fogyasztót abban, hogy a bankkal szemben szerződésszegés esetén igényét érvényesíteni tudja, holott ezt a közokiratba nem foglalt szerződések esetén a bank által indított perben a fogyasztó - kifogás formájában - megteheti.

[22] Előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését kérte annak tisztázása végett is, hogy az irányelv 6. és 7. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy - mivel csak ekkor tudja reálisan felmérni a fogyasztó az árfolyam- és kamatkockázat gazdasági helyzetére való kihatását - az árfolyam- és kamatkockázat tekintetében a banknak tájékoztatnia kell az adóst arról, hogy a devizaalapú szolgáltatás alkalmas-e az adós (bank által is ismert) gazdasági céljainak megvalósítására.

III.

[23] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződés főszolgáltatásra vonatkozó I.1., II. a. és b. pontja megfogalmazása világos és érthető, a IV/2.c. pont nem fordítja meg a bizonyítási terhet, s a IV/3. pont is érthető és világos kikötés. A VII/1. pont szerinti felmondási ok a rPtk. 312. és 525. §-a által nem tiltott. A felperes által a felmondás érvénytelenségének megállapítása iránt előterjesztett igény elévült, de érdemben is alaptalan, mert nincs olyan jogszabályi előírás, hogy a felmondásnak a kölcsönszerződésből eredő tartozás mértékét is fel kellene tüntetni. Maga a felmondás jogszerű volt, jelentős összegű lejárt tartozással rendelkezett a felmondás időpontjában a felperes.

[24] A felperes által csak utóbb megfogalmazott szerződési célt - a teljes futamidőre garantált alacsony törlesztőrészletet - sem szóban, sem írásban nem vállalt. A 6/2013. PJE határozatból tévesen következett a felperes arra, hogy a devizaalapú hitelhez kapcsolódó alacsonyabb kamatmérték maga után vonja a garantáltan alacsonyabb összköltséget is, mert legfeljebb változatlan árfolyam mellett biztosíthatná azt, hogy a futamidő alatt a forintkölcsönhöz képest kevesebbet kelljen az adósnak fizetni. A konkrét esetben azonban az alacsonyabb kamatmérték egy árfolyamkockázattal párosult.

[25] Ezen árfolyamkockázat kapcsán pedig az őt terhelő tájékoztatási, együttműködési kötelezettségének eleget tett, szerződésszegést nem követett el. A szerződés

VIII./6. pontjában, illetve a külön árfolyamkockázati tájékoztató iratban nyújtott tájékoztatása teljeskörű volt, azt számos kúriai határozat megfelelőnek találta. A 6/2013. PJE határozat értelmében a tájékoztatás nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére. Nem adott tájékoztatást a havi törlesztőrészek és a tőketartozás maximált százalékos mértékű emelkedésére.

[26] A 12 évvel korábban közzétett reklámok már nincsenek a birtokában, de a keresetben említett reklámokból sem vonható le olyan következtetés, hogy a devizaalapú kölcsön árfolyamkockázata ne lenne valós. A felperes által hivatkozott - szakmai körökben sem ismert BÉT elemzés - egy pénzügyi terméket mutat be, kizárólag fikciót állít fel az árfolyam várható alakulásáról, a jogvita szempontjából jelentősége nincs. Nincs jelentősége annak, hogy más bankok vagy a Bankszövetség milyen tartalmú közleményt tettek közzé, ezek nem minősülnek az ő nyilatkozatának. A felperes által hivatkozott PSZÁF ajánlás nem volt kötelező, megsértése esetén sem lenne megállapítható a tájékoztatás hiányossága.

[27] A hitel törlesztőrészei nem az ő szerződésszegése, hanem a felektől független árfolyamváltozás következtében emelkedtek meg. A keresetben állítottakkal szemben még 2010. márciusában sem haladta meg a svájci frank alapú hitel törlesztő részlete a forint alapú kölcsön havi törlesztőrészletét. A felperes által hiányolt alacsonyabb kamatmérték egyébként végül teljesült, mert a perbeli szerződés ügyleti kamata 5,89 % volt, ezzel szemben a szerződés megkötésekor a lakásvásárlási célú forintkölcsön éves kamatlába 13,8 %, illetve - ötéves kamatperiódus esetén - 13,6 % volt. A hitelbírálat nem terjedhetett ki az előre nem látható jövőbeni, bizonytalan eseményekre. Az pedig, hogy egy konkrét esetben nem megfelelően méri fel a bank az adós teljesítőképességét, nem jelenti egyúttal azt, hogy nem adott megfelelő tájékoztatást. E körülmény egyébként sem okozhatja a szerződés érvénytelenségét (Kúria Pfv.I.20.311/2019/8.; BH2019.84.)

IV.

[28] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét ítéletével elutasította. Mindenekelőtt azt emelte ki, hogy a felperesi kereset fundamentuma nem nyert igazolást, az okiratokban foglaltakkal szemben nem volt megállapítható az, hogy a szerződés tartalmává vált a keresetben állított szerződési cél, emiatt a felperes rPtk. 277. § (1) bekezdése a)- d) pontjaira épített teljes jogi érvelése alaptalan. A felperes arra építette fel keresetét, hogy a forinthitelek összköltségénél kedvezőbb deviza alapú hitel folyósításában állapodtak meg a felek, az utóbb bekövetkező árfolyamváltozás azonban – miután az alperes nem kompenzálta azt – megvalósíthatatlanná tette a szerződési célt. Értékelte, hogy a kereseti tényállításoktól alapjaiban tért el a felperes személyes előadása. A törlesztést a felperes nem az árfolyamváltozás miatti törlesztőrészlet-emelkedés, hanem saját körülményeinek megváltozása (munkaviszonya megszűnése) miatt szüntette be, és még olyan időpontban, amikor a törlesztőrészlet összege azonos volt az induló részlettel. Nem nyert igazolást a felperes azon állítása sem, hogy csak devizahitelt vehetett volna fel. A 2020. június 25. napján érkezett módosított kereset 4. oldalán lévő ezen állítással ellentétes volt a keresetlevél 37. oldalán fellelhető további tényállítása, s azzal nem állt összhangban a felperesi személyes előadása sem. A fentiekre tekintettel mellőzte a tájékoztatás megfelelőségével kapcsolatban kért előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatását.

[29] Az alperesi tájékoztatást világosnak és érthető tartalmúnak minősítette. Az irányelv 4. cikk (2) bekezdésére történő felperesi hivatkozást alaptalannak találta, így az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő rendelkezések tisztességtelenségét nem látta megállapíthatónak. Kiemelte, hogy a Kúria Pfv.I.20.929/2019/4. sorszám alatti ítéletében az alperes árfolyamkockázati tájékoztatását önmagában a kölcsönszerződés VIII.6. pontja alapján is megfelelőnek találta, úgy, hogy abban az ügyben külön okiratba foglalt tájékoztatót az adós nem kapott.

[30] Az árfolyamváltozás lehetőségének előreláthatósága vonatkozásában irányadónak tartotta a 6/2013. PJE határozat 3. pontjában és indokolása III. pontjában írtakat. Kiemelte, hogy felperes tényelődása és jogi érvelése alapján sem volt megállapítható az, hogy téves lenne a PSZÁF által a Kúria részére 2013. május 31-én adott azon tájékoztatás, mely szerint a 2001.-2008. közötti időszakban a pénzügyi intézmények nem láthatták előre a jövőbeni árfolyamváltozásnak sem a mértékét, sem az irányát. Emellett ezen időszakban a Magyar Nemzeti Bank stabilitási jelentései sem utaltak jelentős árfolyamváltozásra. Emiatt abból kell kiindulni, hogy az árfolyamváltozás mértéke és iránya nem volt előrelátható, így arra az alperes tájékoztatási kötelezettsége nem terjedhetett ki. A tájékoztatás pedig nem keltett olyan látszatot, hogy a fentiek kiszámíthatóak, sőt kifejezetten tartalmazza azt, hogy az árfolyamváltozás előre ki nem számítható kockázatot jelent, s a kamatváltozásokból eredő negatív következményekre is kitért.

[31] A tájékoztatás felperes által állított hiányosságait nem találta igazoltnak, az megfelelt a keresetben megjelölt EUB ítéletek szempontjainak is. Az EUB C-118/17. számú ítéletében foglaltak – bár követendők – nem befolyásolták az árfolyamkockázati tájékoztató megfelelőségét. Az EUB C-51/17. számú ítéletben foglaltak teljesültek. A tájékoztatóban szerepelt az, hogy az ügylet előnye a szerződéskötéskori alacsonyabb kamat, hátránya az árfolyamkockázat, ami a felperes által viselendő előre ki nem számítható kockázatot jelent, s a felperes megélhetését is veszélyeztető törlesztőrészlet emelkedés is bekövetkezhet. Felölelte, hogy az árfolyam szinte állandóan változik (hol kisebb, hol nagyobb mértékben), az ingadozások előre nem számíthatóak ki, a jövőre vonatkozóan a múltbéli adatokból sem vonható le következtetés. Nem sugalmazott olyat (az árfolyam kedvező változását, vagy kedvezőtlen változás csekély mértékét), melyben a felperes alappal bizakodhatott volna. Az árfolyamváltozás hatását példákon keresztül is bemutatta a tájékoztató, s az abban foglalt egyéves időszakon belüli 22 Ft árfolyamingadozásból - az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéje alapján - a felperesnek is fel kellett ismernie azt, hogy ez egy kockázatos ügylet, a pénzügyi intézménynek sincs tudomása arról, hogy a jövőben az árfolyam hogyan fog változni. Olyan árfolyam (144,51 Ft/CHF) mellett vesz fel kölcsönt, ami az elmúlt egy év legerősebb MNB középárfolyamához hasonlít, s ha a példa szerinti 20,-Ft-os ingadozás kb. 2,5 millió forintos tőketartozás-növekedéssel járhat, úgy ezzel hathatósan tájékoztatta a fogyasztót arról is, hogy 25 év alatt bármilyen mértékű árfolyamváltozás bekövetkezhet. Az alperes a tájékoztatóban szereplő, a forint- és devizahitelek összevető táblázatban nem fogalmazott feltételes módon, nem irreális (nem várt) esetként fogalmazta meg azt, hogy hol van az a pont, ahol a devizaalapú hitel a forint hitelhez képest a pillanatnyi előnyét elveszíti.

[32] Az alperes ezzel eleget tett a rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében foglaltaknak. A rHpt. nem támaszt olyan követelményt, hogy a bank minden ügyfél vonatkozásában egyediesített kockázatfeltáró nyilatkozatot kell, hogy adjon. A rHpt. 203. § (7) bekezdés a) pontja nem értelmezhető olyan kiterjesztő jelleggel, hogy a tájékoztatónak ki kellene terjednie

az árfolyamkockázat és annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatása ismertetésén túl arra is, hogy az adott ügyfél milyen mértékig képes viselni az árfolyamkockázat hatására megnövekedett törlesztőrészleteket. A szerződés megkötésekor hatályos jogszabályok azon elgondolásból indultak ki, hogy a tájékoztatás alapján a fogyasztó maga dönti el, hogy havi jövedelme milyen mértékben terhelhető meg.

[33] Téves a felperes azon álláspontja is, hogy a C-186/16. számú ítélet 54. vagy a C-81/19. számú ügy főtanácsnoki véleménye 57. pontjából olyan következtetés vonható le, hogy amennyiben a hitelbírálat nem megfelelő, úgy a kölcsönszerződés is érvénytelen. A C-81/19. számú ügy háttérében az áll, hogy a Román Nemzeti Banknak már a perbeli releváns időpontban is volt olyan rendelkezése, mely a fogyasztó eladósodásának maximális mértékét megállapította, ugyanakkor Magyarországon a jövedelemarányos törlesztőrészlet és a hitelfedezeti arányok szabályozásáról szóló 32/2014. (IX.10.) MNB rendelet hatálybalépését megelőzően nem volt olyan fogyasztóvédelmi jellegű jogszabály, mely a fogyasztót adóssághók jellegű korlátozással kívánta megvédeni. Emiatt a főtanácsnoki vélemény, illetve az időközben meghozott ítélet a konkrét ügyben nem irányadó, az egy más jogi környezetben felmerülő kérdést taglal. Emellett a konkrét esetben – szemben az EUB döntés tényállásával – a felperes kapott is olyan számításokat az alperestől, melyek az árfolyamkockázat gazdasági hatásaira vonatkoztak.

[34] Téves következtetéseket vont le az EUB C-679/18. számú ítéletből a felperes. Az abban értelmezett 2008/48/EK Európa Parlament és Tanácsi Irányelv a perbeli szerződésre tárgyi és időbeli hatálya alapján nem terjedt ki. Az annak megfelelő tagállami rendelkezések elfogadásának határideje 2010. június 11. napja volt, mely időpont a szerződés megkötésénél későbbi. (Győri Ítéltábla Pf.V.20.364/2017/4.) Az irányelv 2. cikk (1) és (2) bekezdése a) pontjából pedig az következik, hogy az irányelv tárgyi hatálya alóli kivétel az ingatlan fedezetű jelzáloghitel megállapodás, 2. cikk (2) bekezdés c) pontja pedig az irányelv tárgyi hatálya alól kivonja a 75.000,- eurót meghaladó – így a perbeli – hitelmegállapodást is. A konkrét árfolyamkockázati tájékoztató alkalmas volt arra, hogy az ideáltípus fogyasztóban kialakítsa azt a felismerést, hogy akkor célszerű devizaalapú kölcsönt felvenni, ha képes az azonos tőkeösszegű forintkölcsönt is megbízhatóan finanszírozni, s az árfolyamkockázati hátrány és az alacsonyabb kamat, és alacsonyabb induló törlesztőrészlet egybevetésével csupán annak kíván esélyt adni, hogy olcsóbban jut kölcsönhöz. A felperes az alperes tényszerű tájékoztatásából nem következtethetett arra, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az bizonyos mértékben korlátozott lenne.

[35] Az okiratokban foglaltak mellett már nem az alperesnek kellett (tanú útján) a tájékoztatás megfelelőségét igazolni. E kölcsönök hosszú futamidejére figyelemmel - a hitelező bizonyítási kötelezettsége nem korlátlan. A fogyasztóvédelmi jog kereteit meghaladó elvárás lenne az, hogy a szóbeli tájékoztatást tartalmát hosszú évekkel később is hitelt érdemlően a hitelezőnek kellene igazolni. Az írásbeli tájékoztatás tartalmát lerontó szóbeli tájékoztatás tényét és annak tartalmát a fogyasztónak kell igazolni. A felperes előadását tanú2 tanú vallomása nem támasztotta alá, abban sem volt olyan elem, mely hamis biztonságérzetet adhatott a felperes számára. Elvárható, hogy amennyiben a fogyasztó téves szóbeli tájékoztatásra hivatkozik, úgy észszerű időn belül kísérelje meg igényét perben érvényesíteni, ami a konkrét esetben elmaradt.

[36] A hitelbírálati anyag beszerzését – mint szükségtelent – mellőzte, azon az alapon, hogy egy akár gondatlanul elvégzett hitelbírálat sem vezethetne a szerződés érvénytelenségére. A reklámok kapcsán rámutatott, hogy nincs olyan jogszabályi rendelkezés, mely szerint a 2008. évi reklámokat köteles lett volna megőrizni az alperes, ráadásul a felperes nem is adott elő a reklám tartalmára vonatkozó konkrét tényelőadást. Az alperesi reklámoknak sem lehetett jelentősége, mert a felperes korábbi (jelen hitellel kiváltott) hitelei meghaladták a perbeli hitel összegét.

[37] A IV/2c pont kapcsán rámutatott, hogy az EUB határozatai alapján nem merült fel, hogy a 2008-ban hatályos uniós normákba ütközött volna egy olyan kikötés, mely kötelezően írta elő a kölcsönszerződés közokiratba foglalását. Az ERSTE Bank Hungary vs. Sugar (C-32/14. számú ügyben) az EUB már kifejtette azt, hogy az irányelv rendelkezéseivel nem ellentétes a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésre vonatkozó közokirat végrehajtási záradékkal ellátása, akkor sem, ha az eljárás egyik szakaszában sem kerül sor a szerződési kikötések tisztességtelenségének vizsgálatára. Ebből az is következik, hogy a szerződéses szabadság elvéből eredően a pénzügyi intézmény támaszthat a fogyasztóval szemben olyan követelményt is, hogy csak akkor köt vele szerződést, ha a fogyasztó hajlandó közokiratba foglalni a kötelezettségvállalását és ezzel lehetővé tenni a közvetlen végrehajtást. A nemzeti jog szabályai önmagukban - az Uniós jog értelmezése nélkül - is egyértelmű eligazítást adnak a fenti kérdésben, a fogyasztó ilyen esetben is megfelelő jogvédelemhez juthat, jogosult a szerződés érvénytelensége iránti per kezdeményezésére és ebben a perben a bíróságnak lehetősége van a végrehajtást felfüggesztésére is.

[38] A felperes által kifogásolt kikötések közül egyedül a kölcsönszerződés VII/1. pont második gondolatjeles része lehetne tisztességtelen, amiatt, mert bármilyen csekély mértékű fizetési kötelezettség, bármilyen csekély késedelem esetére is lehetővé teszi a szerződés felmondását. Ugyanakkor a felperes – a jelentős összegre beállt fizetési késedelme miatt gyakorolt felmondást követően – ilyen igénnyel már nem léphet fel.

[39] A kereset II. eleme kapcsán a felperes nem azt vitatta, hogy a közokirat felolvasása, illetve a közokirat 4. oldalán írt tájékoztatás elmaradt, hanem azt, hogy a szavatossági igény általa tévesen fennállónak vélt érvényesítési korlátairól nem tájékoztatta őt a közjegyző. Mivel a szavatossági igény a szolgáltatott dolog hibája és nem az alapul szolgáló szerződés hibája alapján érvényesíthető, s a kölcsönügylet kapcsán valós szavatossági igény a bankkal szemben – ha fogalmilag kizártnak nem is minősíthető – minimális eséllyel (pl. hiányos utalás esetén) merülhet fel. Ezt meghaladóan a felperes tévesen indult ki abból, hogy a felek megállapodása a forintkölcsönöknél garantáltan alacsonyabb összköltségű deviza alapú kölcsönre vonatkozott. Ez nem nyert igazolást, de még ha lett is volna ilyen szóbeli megállapodás a felek között-, azzal, hogy utóbb az eltérő tartalmú devizaalapú kölcsönszerződést aláírta a felperes, azt az akaratát juttatta kifejezésre, hogy a szóbeli megállapodástól eltérő tartalommal is megköti a szerződést. Emiatt szerződésszegés kapcsán érvényesíthető igények korlátozott voltára vonatkozó tájékoztatást a közjegyző nem is kellett, hogy adjon.

[40] A felperes többi hivatkozása nem a szavatossági igény kizárásával, hanem a szerződés érvényességével voltak összefüggőek. A közjegyző azonban nem foglalhatott állást abban, hogy tisztességtelenek-e azon szerződési feltételek, melyeken az egyoldalú kötelezettségvállalás alapul. A közjegyzői eljárásban erre vonatkozó bizonyítás nem

lehetséges, a kérdés elbírálása bírói döntést igényel. A Kjt. 3. § (1) bekezdése nem ezt, hanem azt az esetköröt öleli fel, ha maga az ügylet célja tisztességtelen, ami semmiképpen nem azonosítható azzal, ha a kikötések között van olyan, mely nem nyilvánvaló módon – csak a később kialakuló bírói gyakorlat fényében – minősül tisztességtelennek. A kérdéses közokirat nem tartalmazott olyan nyilvánvalóan tisztességtelen kikötést, melynek észlelése a közjegyzőtől elvárható lett volna. A később kialakult bírói gyakorlat értelmében ugyan a felmondással kapcsolatos kikötések annyiban és részben tisztességtelennek minősülhetnek, hogy az olyan kikötés érvénytelen, amely bármely csekély mértékű fizetés elmaradása esetére lehetővé teszi a szerződés felmondását. (Kúria Gfv.VII.30.071/2019/9.) Ennek tisztességtelensége azonban nem volt nyilvánvaló a szerződéskötéskor. A közjegyző emiatt a közreműködést nem volt jogosult, illetve köteles megtagadni. A fenti kikötés tisztességtelensége sem eredményezné a közokirati jelleg elvesztését, csak azzal a jogkövetkezménnyel járna, hogy a hitelező a felmondás jogát kizárólag az egyéb - érvényes - kikötések alapján gyakorolhatná. Az olyan felmondás érvénytelen, amit csak a tisztességtelen kikötés alapoz meg (pl. csekély hátralékra alapozott felmondás). A konkrét esetben azonban az alperes szerződésszegése kellően súlyos volt ahhoz, hogy a felmondás a rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján is alapos legyen, így nem találta alaposnak a felmondás érvénytelenségének megállapítására irányuló felperesi keresetet sem. Rámutatott, hogy olyan jogszabályi előírás nincs, mely azt kívánná meg, hogy a felmondás a tartozás összegét is tartalmazza, ebből következően a végrehajtási záradék kibocsátása iránti kérelem nem volt alaptalan, s nem tekinthető érvénytelennek.

V.

[41] A Pp. 369. § (1) és (3) bekezdés c) és d) pontja szerinti felülbírálati jogkör gyakorlásával az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatása iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a per adatainak a Pp. 279. § (1) bekezdésébe ütköző önkényes mérlegelése alapján utasította el keresetét, jogértelmezése sérti a rPtk. 4. § (4) bekezdését, 200. § (2) bekezdését, 209. § (1) és 209/A. § (2) bekezdését, valamint a Kjt. 131. § (1) bekezdését.

[42] Rámutatott, hogy – mint azt már a Kúria több ítéletében is kifejtette – a kockázatfeltáró nyilatkozat hiányosságai minden ügyben külön vizsgálandóak, s nem más ügyekben tett megállapítások alapján. A BH2020.151. számú eseti döntésben a Kúria nem egyedi kockázatfeltáró nyilatkozatot bírált el, csupán minden kockázatfeltáró nyilatkozatra alkalmazható általános jogelveket fogalmazott meg, amelyek jelen perben is alkalmazandók. Az elsőfokú bíróság az említett döntésben foglaltakat és az általa az elsőfokú eljárás során előadottakat a Pp. 346. § (5) bekezdésében foglaltak megsértésével hagyta figyelmen kívül.

[43] Fellebbezésében részben megismételte az elsőfokú eljárás során előadottakat, részben korábbi jogi érvelését egészítette ki azzal, hogy a deviza alapú szerződés megkötésével a felek között tartós jogviszony jött létre, melynek során a bank nem csak pénzt kölcsönöz, de deviza nyilvántartást és ehhez kapcsolódó egyéb szolgáltatást nyújt a futamidő végéig. A szerződésnek két fő szolgáltatása van, a pénz szolgáltatására és visszafizetésére vonatkozó főkötelezettség mellett megjelenik a rPtk. 231. § (2) bekezdésén alapuló önálló devizaalapú főszolgáltatás is. A két főszolgáltatás mindegyikéhez külön-külön önálló szerződési cél kapcsolódik.

[44] Az árfolyamkockázat általa történő viselésével szemben a perbeli szerződés nem szabályozza ugyanilyen részletességgel írásban az alperes ellenszolgáltatását. Az alaki előírás megsértése miatt a devizaalapú szolgáltatásra vonatkozó rendelkezések (így a korlátlan árfolyamkockázat általa történő viselése is) a rPtk. 205. § (1) bekezdése, 217. § (1) és (2) bekezdése, illetve a rHpt. 210. § (1) bekezdése alapján semmisnek minősülnek.

[45] A kockázati tájékoztatás hibái miatt is semmis a szerződés. Csak az árfolyamkockázat figyelembevétele amiatt nem elegendő, mert a deviza alapú hitel rPtk. 277. § (1) bekezdés a)-c) pontjainak megfelelő teljesíthetőségét három elem együttes hatása befolyásolja: a korlátlan árfolyamemelkedés elvi lehetősége, korlátlan kamatkülönbözet (a forintthitelek kamatcsökkenése), valamint a forintkölsönök törlesztőrészelei emelkedésének lehetősége. Emiatt nem lehet arra hivatkozni, hogy kizárólag a korlátlan árfolyamkockázat felvállalása alapján előre láthatta azt, hogy a szerződés célja nem lesz a futamidő végéig biztosítható. Alappal feltételezte azt, hogy a változó kamatozás lehetőségét az alperes arra használja fel, hogy ezáltal teljesíteni tudja az általa vállalt, a forintkölsönöknél alacsonyabb kamatot (rPtk. 277. § (1) bekezdés a)-c) pont), amit mindaddig szolgáltatnia kellett volna, amíg a fogyasztót terhelte a korlátlan árfolyamkockázat viselése. Ez következik a szerződés rPtk. 207. § (2) bekezdése szerinti, a fogyasztóra kedvezőbb értelmezés elvéből is. A gazdasági válság elsősorban nem a fogyasztó, hanem az alperes szerződéses kötelezettségét érintette, neki kellett volna a vállalt szerződéses cél érdekében kérnie a szerződés rPtk. 241. §-a alapján történő módosítását. Ezzel szemben a kamatváltoztatás lehetőségét a bankok – így az alperes is – nem a szerződéses kötelezettségük teljesítésére, hanem – jogellenesen – éppen a szerződés megszegésére, kamatemelésre használták fel. Ha a bíróság azt állapítaná meg, hogy a fogyasztók előre láthatták, hogy a deviza alapú szolgáltatás a szerződési cél elérésére alkalmatlan, úgy ez a bankok vonatkozásában még inkább fennáll, s ez esetben nem vállalhattak volna a lehetetlen szolgáltatás nyújtására kötelezettséget. A fenti értelmezés (a fogyasztói cél, az árfolyamkockázat bevállalása miatt biztosítandó alacsonyabb kamat és az időszak terén) összhangban áll az EUB C-26/13. számú ítélet rendelkező részében, a 6/2013. PJE III/1.b. és III/2.b. pontjában, valamint a 2/2014. PJE III.1. (3) bekezdésében és a BH2020.151., BH2020.152. számú eseti döntésekben foglaltakkal.

[46] A rHpt. 213. § (4) bekezdése értelmében az alperes minden olyan szerződési feltételről köteles volt őt tájékoztatni, mely jogszabály alapján vált a szerződés részévé. Az alperes csak generálisan tájékoztatta a kölcsönszerződésben arról, hogy az abban nem szabályozott kérdésekben a rPtk. rendelkezéseit kell alkalmazni, de arra nem tért ki, hogy a rPtk. 277. § (1) bekezdés a-b) pontja a jogszabály alapján a kölcsönszerződés részévé vált.

[47] Az EUB C-26/13. számú ítélete szerint a fogyasztó részére lehetőséget kell biztosítani a szerződés összes feltételének (67. pont), illetve a szerződéskötés következményeinek megismerésére (70. pont). A szerződési feltétel tisztességtelenségének megítélésekor minden a szerződés megkötésére vezető körülményt - így a kapott tájékoztatást is - figyelembe kell venni. Az alperes a kockázatfeltáró nyilatkozatban semmilyen formában nem tárta fel a korlátlan árfolyamkockázat bevállalása és a kölcsön többi feltétele szerinti mechanizmus közötti viszonyt, oly módon, hogy ebből a rá származó gazdasági következményeket értékelni tudta volna, sőt a gazdasági következmények tekintetében téves tájékoztatást adott. Lényeges tényeket hallgatott el a kamatelőny és ezáltal az alacsonyabb törlesztőrészlet teljesíthetősége tekintetében, s ezzel megtevesztette őt. A BH2020.151. számú eseti döntésben foglalt szempontok alapján vizsgálva a kockázatfeltáró nyilatkozatot, az még érintőlegesen sem utal a forint jelentős árfolyamgyengülésére, arra, hogy ez a

törlesztőrészleteket is jelentősen megemelheti és emiatt gazdaságilag nehéz helyzetbe kerülhet, s az sem szerepel benne, hogy a kamatkockázat is ilyen hatású. Emiatt az írásbeli tájékoztató, illetve - a rPtk. 220. § (1) bekezdése alapján alperes törvényes képviselőjének tekintendő - ügyintéző 2008. májusi nyilatkozata alapján joggal feltételezte azt, hogy az árfolyamkockázat nem valós. Miután nem tájékoztatta az alperes arról, hogy a hitelképességét milyen időszakra vizsgálta, alappal feltételezte azt is, hogy az a futamidő végéig bevizsgált.

[48] Rámutatott, hogy nem hagyható figyelmen kívül, hogy az Európai Unió más tagállamaiban az ugyanilyen deviza alapú kölcsönszerződések tekintetében a hazaihoz képest ellentétes gyakorlat alakult ki. A magyar bíróságok a fogyasztóvédelmi érveket figyelembe nem vevő ítéletei a Rákosi korszak kulák vagyon elrekvirálásával kapcsolatos módszerével azonosak. E problémát a koronavírus-járvány hatására kialakuló gazdasági válság csak súlyosbította.

[49] A rPtk. 220. § (1) bekezdése alapján a kölcsönszerződés tartalmává vált az alperesi ügyintézővel közölt, illetve az alperes által enélkül is nyilvánvalóan ismert (a minden fogyasztó által a devizahitel igénybevételével elérni kívánt) szerződési cél, ami e jellege miatt nem minősíthető titkos fenntartásnak, rejtett indoknak [rPtk. 207. § (5) bekezdés]. Az alperes eljárása nem felelt meg a rPtk. 277. § (1) bekezdés c) pontja szerinti, a szerződéssel elérni kívánt adósi cél feltárására irányuló kötelezettségének, nem állt összhangban a 9/2006. (XI.7.) PSZÁF ajánlás III.1. pontjában foglaltakkal, illetve a hitelezésre irányadó előzetes ügyfél-tájékoztatás és fogyasztóvédelmi elvekkel, nem tárta fel teherviselési képességét, ennek figyelmen kívül hagyásával helyezett ki hitelt. A 2008. után bekövetkezett – abnormális – gazdasági folyamatokra egyik fél sem számíthatott, a deviza alapú hitel forinthitelekhez képest meglévő gazdasági előnye realizálhatósága - mint szerződési cél - hiúsult meg, lehetetlenné téve a devizaalapú szolgáltatás rPtk. 277. § (1) bekezdés a)- c) pontja szerinti teljesíthetőségét, így a deviza alapú szolgáltatás rPtk. 312. § (1) bekezdése alapján lehetetlenült, s a kölcsönszerződés 2009. elején megszűnt.

[50] Előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését kérte, abban a kérdésben, hogy az irányelv 4. cikk (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító szerződési rendelkezés világos és érthető jellege feltételezi azt, hogy arról is tájékoztatni kell a fogyasztót, hogy a nemzeti jog alapján elvégzett hitelbírálat során meghatározott maximális eladósodottsági mérték tiszteletben tartása nem feltétlenül jelenti azt, hogy képes lesz eleget tenni pénzügyi kötelezettségeinek a forint leértékelődése esetén. Kérte értékelni, hogy az EUB C-81/19. számú főtanácsnoki vélemény 57. pontjában foglaltak ellentétesek a Kúria hitelbírálat megítélése tekintetében eddig folytatott gyakorlatával, emiatt szükséges a kérdés előzetes döntéshozatali eljárás körében történő értelmezése.

[51] A közjegyzői okirat közokirati jellegének elvesztése kapcsán előterjesztett keresetével összefüggésben az elsőfokú bíróság az általa előadottakat a Pp. 279. § (1) bekezdésébe ütköző módon mellőzte. A rHpt. 213. § (4) bekezdése ellenére a közjegyző semmilyen tájékoztatást nem nyújtott arról, hogy bizonyos rendelkezések jogszabály erejénél fogva a szerződés részévé válnak, arról, hogy a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában foglalt devizaalapú szolgáltatásnak mi a lényege, s hogy az alperes milyen szolgáltatást köteles nyújtani a korlátlan árfolyamkockázat bevétele fejében.

[52] A felmondás érvénytelensége kapcsán előterjesztett igénye kapcsán rámutatott, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés fizikai lehetetlenülése ugyan valóban kizárt, de annak érdekbeli lehetetlenülése nem, s ez 2009. elején - a rPtk. 312. § (1) bekezdése alapján - bekövetkezett, melyre figyelemmel a szerződés felmondása a rPtk. 321. § (1) bekezdésébe ütközik. Saját felróható magatartásra alapítottnan (rPtk. 4. § (4) bek.) mondta fel az alperes a szerződést, mert 2009. márciusát követően a Ptk. 277. § (1) bekezdés a-c) pontjának megfelelően egy forintkölcsönnél alacsonyabb törlesztőrészletű kölcsönt kellett volna számára biztosítania.

VI.

[53] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes költségekben történő marasztalását kérte. Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság ítélete megalapozott, teljesítette indokolási kötelezettségét is. A szerződésben foglaltakon túlmutató szolgáltatási kötelezettség őt nem terhelte, a felperes által állított szerződési célt sem szóban, sem ráutaló magatartással nem fogadta el. A felperes tévesen értelmezi a 6/2013. PJE határozatban foglaltakat a vonatkozásban, hogy a devizaalapú kölcsönszerződésnek két fő szolgáltatása lenne. Az árfolyamkockázat kapcsán adott tájékoztatása megfelelő volt, mindenben teljesítette a C-51/17. EUB határozatban írtakat, konkrét példák is bemutatta az árfolyamkockázat gazdasági hatását. Minden alap nélkül hivatkozott a felperes arra, hogy a kölcsönszerződés 2019. elején megszűnt, a pénzszolgáltatási kötelezettség nem tudott lehetetlenülni a rPtk. 312. § (1) bekezdése alapján, így felmondása is érvényes. A kölcsönszerződés felmondásakor a felperesnek - a DH törvények szerinti elszámolást követően is - jelentős tartozása állt fenn, mely súlyos szerződésszegésként megalapozta a felmondást.

VII.

[54] Az ítéltábla a fellebbezést a 112/2021 (III.6.) Kormányrendelet 27.§ (1) és (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el és azt nem találta alaposnak.

[55] Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges körben feltárta, azt helyesen állapította meg, ítélete indokolása is teljeskörű. A fellebbezésben foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság a Pp. 279. § (1) bekezdésében foglalt szempontoknak megfelelően értékelte a felek tényállításait, a bizonyítékokat és a per egyéb adatait, ítélete jogi indokolása is megfelel a Pp. 346.§ (5) bekezdésében foglaltaknak. Érdemi döntésével és – túlnyomórészt – annak indokaival az ítéltábla egyetértett, így a felperesi fellebbezés alapján az elsőfokú ítélet megváltoztatására nem látott lehetőséget. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás csak annyiban igényel pontosítást, hogy a felperes CIB Bank Zrt-vel szemben a perbeli szerződés megkötésekor fennállt tartozása háttérében egy 4.200.000,-Ft tőkeösszegű és egy 8.500.000,-Ft (és nem 18.500.000 Ft) tőkeösszegű hitel állt, így a kiváltott hitelek együttes összege sem haladta meg a perbeli hitel összegét.

VIII.

[56] Okszerű következtetéssel jutott arra az elsőfokú bíróság, hogy a keresetben megjelölt okokból a perbeli kölcsönszerződés érvénytelensége nem állapítható meg. Minden alapot nélkülöző volt a felperes azon érvelése, hogy - a rPtk. 226. § (1) bekezdése és 277. § (1) bekezdése alapján - a felek kölcsönös és egybehangzó akaratnyilvánítása hiányában is a felek jogviszonyának jogszabály által meghatározott tartalmi elemévé vált - a felperes által tévesen fennállónak vélt szerződési tartalomként - a teljes futamidő alatt garantált alacsony törlesztőrészlet, illetve az alperest terhelő kettős főszolgáltatás. A felperesi kereset ezen kiindulópontja, így az arra épített teljes jogi érvelés téves.

[57] A törlesztőrészletek nagysága részben a Ft/CHF árfolyam alakulásától, részben a kamatváltozásból ered, azaz valóban több komponensű kockázattól függ, annak azonban - felperesi érveléssel szemben - a garantáltan alacsonyabb törlesztőrészletre vonatkozó kötelezettségvállalás hiányában nem volt semmi jelentősége, hogy a forintkölcsönök törlesztőrészletei hogyan alakulnak a deviza alapú kölcsönök törlesztőrészleteihez képest. Bár a törlesztőrészlet mértéke lényeges szerződési feltétel, de a deviza alapú kölcsön nyújtása során a forintheleknél alacsonyabb és az adós szerződéskötéskori teherbíró képességével a teljes futamidő alatt arányban álló törlesztő részlet teljes futamidő alatti garantálása nem volt (nem is lehetett) a perbeli szerződés célja. Ilyen kötelezettségvállalás nem következik a csatolt okiratokból, de a felperes személyes előadásából, illetve az alperes részéről eljáró ügyintéző tanú vallomásából sem. Az alperest emiatt a kereset szerinti kettős kötelezettség nem terhelte, a teljes futamidőre vonatkozóan nem kellett a forintheleknél alacsonyabb törlesztőrészleteket garantálnia, így a szerződés nem tekinthető hiányosnak, a rPtk.217.§ (1) bekezdése és a rHpt.210.§-a alapján érvénytelennek. Az alperest emiatt nem terhelte a kamatok módosításával vagy a rPtk.241.§-a szerinti per megindításával kapcsolatos kötelezettség sem, annak érdekében, hogy alacsonyabb hitelterhet biztosítson a felperes számára.

[58] A kockázatokkal kapcsolatos tájékoztatás adott fogyasztóra egyediesítése nem követelmény, ilyen elvárás sem az EUB gyakorlatában, sem a Kúria ítélezésében nem jelent meg. A felperes kötelezettségvállalása nem volt sem az általa állított (5-10%-os) konkrét árfolyamemelkedési mérték, sem az általa (tévesen) állított kettős főszolgáltatásból fakadó cél miatt korlátozott, így nem állapítható meg, hogy az alperes e téren téves vagy megtévesztő tájékoztatást nyújtott volna a felperes részére. A szerződés kockázataival kapcsolatban az alperes által nyújtott tájékoztatás megfelelt úgy a hazai bírói gyakorlat által az EUB ítéleteiben megfogalmazott szempontok figyelembevételével mellett kialakított (a Kúria 6/2013. PJE, 2/2014. PJE határozatában is megjelenő) elveknek, mint az EUB C-51/2017., illetve C-186/16. számú ítéleteiben kifejtetteknek. Az elsőfokú bíróság álláspontja összhangban állt a Kúria Konzultatív Testülete által 2019. április 10. napján készített Emlékeztetőben meghatározott szempontrendszer talaján kialakult bírói gyakorlattal is, megfelel a BH2020.151., BH2020.152. számú eseti döntésekben foglaltaknak. Az Európai Unió más tagállamaiban kialakult joggyakorlat figyelembevételére nincs lehetőség, de – az értékelendő döntések felperes általi prezentálásának elmulasztása – ezt önmagában is kizárta.

[59] A szerződésnek a kockázatot a felperesre telepítő pontjai - a rPtk. szerződéskötéskor hatályos 209.§ (4) bekezdése szerint - főszolgáltatást megállapító kikötéseknek minősülnek. Azt a megszorítást ugyan csak 2009. május 22. napjától tartalmazza a rPtk. 209.§-a, hogy a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötés tisztességtelensége is vizsgálható, ha az nem világos és érthető, azonban a 93/13/EGK irányelv rendelkezéseiből következően a

korábbi jogszabályi szöveg mellett is ekként volt értendő a jogszabály tartalma. Az irányelvnek megfelelő értelmezés kötelezettsége miatt az rPtk. szerződéskötéskor hatályos 209.§ (4) bekezdése alapján is annak volt jelentősége, hogy a szerződésből eredő kockázatok fogyasztóra történő telepítése kapcsán az alperes által a rHpt. 203. § (5) és (6) bekezdése alapján adott tájékoztatás az észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára mennyiben volt világos és átlátható. (2/2014. PJE III.1. indokolás)

[60] Helyesen ismerte fel az elsőfokú bíróság, hogy erről a kölcsönszerződés VIII/6. pontjában és a külön okiratba foglalt kockázatteltáró nyilatkozatban foglaltak, illetve a szóban nyújtott tájékoztatás tartalmának együttes értékelésével - az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül - kellett állást foglalni, s hogy ennek során annak volt döntő jelentősége, hogy a felperes számára a konkrét ügylethez kapcsolódó árfolyam és kamatkockázat mibenléte, annak fizetési kötelezettségeikre gyakorolt (gazdasági) hatása, illetve az, hogy a kockázatviselésnek nincs felső határa, felismerhető volt-e. E téren a bizonyítási kötelezettség az alperest terhelte. (2/2014. PJE határozat; EUB C-186/16. sz. ítélet)

[61] Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperesi tájékoztatás kapcsán a felperes a megalapozott (tájékozott) döntéshez szükséges információk birtokába került (EUB C-51/17. 76. pont), az általa a tájékoztatással szemben felvetett hiányosságok nem voltak megállapíthatóak, így a keresettel támadott, a korlátlan kockázat viselésére vonatkozó rendelkezések tisztességtelensége, s erre alapítottnan a szerződés teljes érvénytelensége nem volt megállapítható. Az alperes az őt – a fogyasztó ismereteitől függetlenül – terhelő tájékoztatási kötelezettségének kellő időben (csaknem két hónappal a szerződés aláírása előtt), figyelemfelhívó jelleggel és megfelelő tartalommal és részletezettséggel tett eleget. Az árfolyamkockázat a devizalapú hitel esetén a kirovó és a lerovó pénznem eltéréseinek szükségképpen következménye (6/2013 PJE határozat III/2./a pont; EUB C-51/17. számú ítélet) Az alperes által nyújtott tájékoztatás – az EUB gyakorlatában felállított szempontrendszer szerinti – alaki, nyelvtani és tartalmi követelményeknek egyaránt megfelelt, világos és érthető volt. (EUB C-26/13. számú ítélet, EUB C-51/17. számú ítélet) E döntéseiben az EUB az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülése mellett, ahhoz, hogy a fogyasztó megalapozott döntést hozhasson, megkövetelte olyan egyértelmű és érthető szempontok megfogalmazását, melyekből a fogyasztó előre láthatja az árfolyamkockázat reá telepítésének gazdasági következményeit is.

[62] A konkrét tájékoztatás szerkezete áttekinthető, tagoltan és alcímekkel is ellátottnan mutatta be az árfolyamkockázat mibenlétét, annak a fogyasztó által történő viselését. Szerkezetileg ugyancsak elkülönített, szöveges magyarázattal (példákon keresztül) is bemutatta az árfolyamkockázat működési mechanizmusát. (alaki szempont) A nyelvtani szempontból elvárt érthetősége követelménye is teljesült. A felperes által az alperesi tájékoztató tartalmával kapcsolatban kifogásoltakkal összefüggésben pedig nem annak volt jelentősége, hogy maga a tájékoztató az EUB ítéleteinek szóhasználatából átvett, s az évekkel korábbi tájékoztatástól a felperes által visszamenőlegesen is elvárt (a törlesztőrészletek jelentős mértékű emelkedése”; „a kötelezettségvállalás gazdasági következményei”) fordulatokat nem tartalmazta szó szerint, hanem annak, hogy a tájékoztatás tényleges tartalmából a fogyasztó számára a fenti fordulatoknak megfelelő tartalom világos és érthető módon felismerhetővé vált-e.

[63] Ahogy azt az elsőfokú bíróság helyesen felismerte – a fellebbezésben foglaltakkal szemben – a tájékoztatás lényegi tartalma – felölelte a forint súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének törlesztőrészletekre gyakorolt hatását, hiszen kitért nem csak a nemzeti fizetőeszköz leértékelődése, hanem a forint és a devizakamatok változásából eredő kockázatra is. Az árfolyamkockázati tájékoztató utalt arra, hogy a devizapiaci körülmények változása miatt az árfolyam is szinte állandóan változik (hol kisebb, hol nagyobb mértékben), s ez az árfolyamváltozás olyan kockázatot jelent, melyet (a mögötte álló ingadozásokat) nem lehet előre kiszámítani. E kiszámíthatatlanság pedig értelemszerűen értendő nem csak a változás irányára és annak nagyságára, de arra is, hogy a változás a szerződés léte alatt valós kockázatot jelent.

[64] A tájékoztatás világosan elmagyarázta azt, hogy a devizában vállalt kötelezettség – a fogyasztó forintban képződő jövedelmére figyelemmel – az árfolyamváltozás és a devizakamatok változása miatt milyen gazdasági következményekkel járhat, milyen módon jelent kockázatot. A táblázatos példa szemléletesen mutatja be, hogy az alapul vett forintkölcshöz képest az adott deviza milyen árfolyama mellett veszíti el a CHF alapú hitel a hiteldíjban mutatkozó előnyeit. Helyesen ismerte fel az elsőfokú bíróság azt, hogy az árfolyam múltbéli alakulását bemutató grafikonnál és a változás pénzügyi hatását demonstráló táblázatos példánál szemléletesebben nem érzékeltethető, hogy milyen következménnyel jár a kölcsön folyósításánál alapul vett paraméterek megváltozása a felperes fizetési kötelezettségeire, különösen úgy, hogy a tájékoztatóban az is szerepelt, hogy a múltbéli adatokból a jövőre nézve nem vonható le következtetés. Az árfolyamgrafikonnak, diagrammoknak és a táblázatoknak nem a szöveges tájékoztatást lerontó, hanem azt megerősítő hatás tulajdonítható.

[65] A 2/2014. PJE határozat indokolásából következően az árfolyamkockázat várható alakulásának megjelölése nem elvárta. Az alperes által nyújtott tájékoztatásnak az elsőfokú bíróság által helyesen irányadónak tekintett 6/2013. PJE határozat 3. pontja indokolásában foglaltaknak megfelelően nem kellett kiterjednie a változás mértékére és irányára. E szempontból nincs jelentősége a másától (nem az alperestől) származó jognyilatkozatoknak, elemzéseknek. Rámutat az ítéltábla arra, hogy az alperest terhelő tájékoztatási kötelezettség mellett arra is figyelemmel kell lenni, hogy a fenti fogyasztói ideáltípustól is elvárható alapszintű tudás az, hogy a pénzpiaci folyamatok nem egy adott pénzintézet által irányított módon zajlanak, így a külső körülmények – általa nem befolyásolható – változásától függetlenül eleve nem garantálható az alperes a teljes futamidőre a forinthitelnél alacsonyabb törlesztőrészleteket.

[66] A hitelbírálat során az rHpt. 77-78.§-ában foglaltak megsértése a bírói gyakorlat szerint nem alapozza meg a szerződés érvénytelenségét, csak akkor, ha az ágazati norma e jogkövetkezményt kifejezetten rögzíti, vagy a törvény értelmezéséből, az összes körülményből ez következik. (BH2019.84.) A PSZÁF ajánlásban írtak nem tekinthetők jogszabálynak, még kötelező előírásnak sem, megsértésük nem vezethet a szerződés érvénytelenségére. A konkrét esetben – a szerződés tartalma kapcsán már kifejtetteknek megfelelően – nem állapítható meg, hogy az alperes a felperesi hitelképesség vizsgálata kapcsán megtévesztő tájékoztatást nyújtott volna, illetve maga a felperes hitelképessége minősítése annak lenne tekinthető. Önmagában azon az alapon, hogy a minősítés során – az ekkor ismert és előre látható körülmények mellett – az alperes biztosítottak találta a kölcsön megtérülését, nem következik sem az, hogy hibás volt a hitelképességi minősítés, sem az, hogy összességében ezzel megtévesztő tájékoztatásnak minősíthető magatartást tanúsított.

[67] A felperes által hivatkozott C-81/19. számú ügyben – Juliane Kokott főtanácsnok által – kifejtett indítvány 57. pontjával kapcsolatban egyetért az ítéltábla az elsőfokú ítéletben kifejtett azon állásponttal, hogy a C-81/19. számú ügyben keletkezett főtanácsnoki vélemény a magyar jogi környezettől eltérő jogi szabályozás mellett felmerült kérdést taglal, így mechanikusan nem alkalmazható a perbeli esetre. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a szerződéskötés időpontjában sem a rHpt. 77-78. §-a, sem más jogszabály nem tartalmazott az eladósodás maximális mértéke kapcsán olyan előírást, amit az alperes megsérthetett volna. Az alperes számára sem előre látható körülmények (a rendkívüli árfolyamváltozás bekövetkezte, illetve a felperes majdani teljesítőképességének alakulása) nem képezhették a hitelképességi vizsgálódás tárgyát, így nem válthattak ki tájékoztatási kötelezettséget sem. Ettől függetlenül is az állapítható meg, hogy az alperes által nyújtott kockázati tájékoztatás táblázatos adataival és szemléltető példáival - az akkor irányadó, korlátozást nemtartalmazó nemzeti jogi szabályozás fényében - a felperes megfelelően tájékoztatva lett arról, hogy a hitelbírálatnál alapul vett körülmények (így jövedelme és a törlesztőrészlet aránya) számára kedvezőtlenül is alakulhat, és a nemzeti fizetőeszköz jelentősebb leértékelődése esetén jövedelme a törlesztőrészleteket meghaladó része sem lesz elegendő kötelezettségei teljesítésére.

[68] A fentiek szerint teljeskörű világos és érthető tájékoztatással szemben már a felperest terhelte az azt lerontó – az árfolyamkockázat hiányára vagy korlátozott jellegére utaló – alperesi tájékoztatás igazolása, ami – ahogy arra az elsőfokú bíróság helyesen rámutatott – nem járt sikerrel. Emiatt a kockázati tájékoztatással kapcsolatban a kölcsönszerződés I/1. pontja, II/a. és b. pontja tisztességtelensége nem állapítható meg.

[69] Az alperes eljárása a szerződés teljesíthetősége tekintetében nem tévesztette meg a felperest. A garantált alacsony törlesztőrészlet nem vált a szerződés részévé, így erről a rHpt. 213. § (4) bekezdése alapján az alperes nem volt köteles tájékoztatni a felperest.

[70] A felperes első keresete – a kölcsönszerződés általa meghatározott pontjainak tisztességtelenségére alapítottan – a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján a teljes szerződés érvénytelensége megállapítására irányult. A szerződés tartalma és a felperes által előterjesztett kereset keretei között a szerződés érvénytelensége körében a szerződés lehetetlenülésével és az alperes szerződésszegésével kapcsolatos felperesi hivatkozások nem voltak értékelhetőek, ezek figyelembe vételére legfeljebb a felmondás érvénytelenségére irányuló kereset kapcsán van lehetőség. A felperes által hivatkozott érdekbeli (illetve gazdasági) lehetetlenülés – a perbelihez hasonlóan megfelelő tájékoztatás esetén – az adós üzleti kockázata körébe tartozó kérdés, a szerződés érvénytelenségét nem alapozza meg.

[71] A másodfokú eljárásban a felperes által kért előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének nem látta alapját az ítéltábla. Ahogyan arra már az elsőfokú bíróság helyesen rámutatott, a magyar jog a szerződés megkötésekor nem határozott meg eladósodottsági mértéket, emiatt a már hivatkozott C-81/19. számú ügyben előterjesztett főtanácsnoki indítványnak a perbeli jogvita elbírálása szempontjából nem volt jelentősége. Az a kérdés – a fentieknek megfelelően – az uniós jog értelmezése nélkül is elbírálnak volt, hogy terhelte-e az alperest arra vonatkozó tájékoztatási kötelezettség, hogy az alperes hitelképességre vonatkozó megállapításai nem irányadóak a nemzeti fizetőeszköz jelentősebb leértékelődése esetére, s az is, hogy, ha igen, úgy e kötelezettségének az alperes eleget tett-e.

IX.

[72] Nem tisztességtelen a szerződés IV/2.c. pontja sem. Ennek kapcsán a felperes – tartalma szerint – a közvetlen végrehajtás jogintézményének létjogosultságát támadta, mellyel összefüggésben az EUB C-32/14. számú ügyben már akként állást foglalt, hogy az irányelv 6. cikk (1) és 7. cikk (1) bekezdéseit úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely egy eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésre vonatkozó közokiratot elkészítő közjegyző számára lehetővé teszi azt, hogy az okiratot végrehajtási záradékkal is ellássa, illetve, hogy megtagadja végrehajtási záradék törlését anélkül, hogy sor kerülne a szerződési kikötés tisztességtelen jellegének vizsgálatára, ha a közvetlen végrehajtása lehetősége nem teszi lehetetlenné (vagy rendkívül nehézé) az Uniók jog által biztosított jogok gyakorlását.

[73] Kiemeli az ítéltábla, hogy a közvetlen végrehajtást lehetővé tevő szabályozást az Alkotmánybíróság sem minősítette alkotmányellenesnek, illetve a tisztességhez eljáráshoz való jogot sértőnek (1423/B/2010. AB határozat; 1245/2011/AB. határozat) A kölcsönszerződés kötelező közokiratba foglalásának előírása miatt a felperes alperesi igényérvényesítés – végrehajtás elrendelése – esetén sem kerül olyan helyzetbe, hogy jogorvoslati jogait elveszíti, vagy e jogok, illetve érvényesíthetőségük érdemben korlátozottá válna. Emiatt a támadott rendelkezés tisztességtelensége nem állapítható meg az irányelv 1. számú melléklet 1/b., illetve 1/q. pontjai, sem az irányelvet a nemzeti jogba adaptáló 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés i) pontja, illetve 2. § h) pontja alapján. A felperest terhelő kötelezettségek közjegyzői okiratba foglalása sem általánosságban, sem az alperes szerződésszegésének esetére nem zárja ki, s nem korlátozza a fogyasztónak minősülő felperes hibás teljesítés esetén fennálló jogait, jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségeit, s nem eredményezi az alkalmazandó jog alapján fennálló bizonyítási teher megváltozását.

[74] A nemzeti jogban a felperes esteleges sérelmei orvoslására megfelelő igényérvényesítési fórumrendszer áll rendelkezésére. A végrehajtás elrendelése előtt igénybevehető fórumrendszer részeként a felperes az alperes által a rHpt. 206. § (1) bekezdése alapján részére évente megküldött írásbeli kimutatással szemben a rHpt. 206. § (2) bekezdése alapján a felperes 60 napon belül írásban kifogással élhet. Amennyiben az alperes által ennek ellenére is jogsértően nyilvántartott tartozás miatt a kölcsönszerződés felmondására kerül sor, úgy a felmondás érvénytelenségének megállapítása iránt terjeszthet elő keresetet (BH.2017.347.) Amennyiben tartozása megszűnésére kíván hivatkozni a felperes, úgy a tartozása megszűnésének megállapítása iránt indíthat pert.

[75] A végrehajtás elrendelését követően a felperes kérheti a záradék törlését, illetve az új Pp. 528. §-a (2) bekezdése b.) pontja) alapján végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti keresetet terjeszthet elő. Amíg a rPp. 369. §-a a.) pontja alapján indított végrehajtás korlátozása, illetve megszüntetési perben hivatkozhatott arra, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre, addig az új Pp. 528. §-a (2) bekezdése alapján a végrehajtás megszüntetésére, illetve korlátozására irányuló keresetét erre ugyan nem alapozhatja, de a Pp. általános szabályai szerint a szerződés érvénytelensége iránt indított perben a Pp. 129. §-a alapján kérheti a végrehajtás felfüggesztését a per jogerős befejezéséig, pernyertessége esetén pedig kérheti a végrehajtás megszüntetését. A bizonyítás ellehetetlenülése vagy elnehezítése kapcsán részben hasonló jellegű ügyben (az ún.

„ténnyanúsítványra” vonatkozó ügyben) a Kúria ugyanígy foglalt állást. (EBH2018 G1.; BH2019.78.; BH2018.146.)

[76] Nem állapítható meg a IV.3. pont tisztességtelensége sem, ezt a felperes sem fejtette ki részletesebben. A VII.1. pont tisztességtelensége hiánya kapcsán az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel az ítéltábla mindenben egyetért, azt megismételni nem kívánja, azt csupán azzal egészíti ki, hogy a felperes első keresetében e pont tisztességtelensége alapján a teljes szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte, melyre akkor sem lenne mód, ha e pont kapcsán keresete alapos lenne.

X.

[77] A kereset II. pontja annak megállapítására irányult, hogy a kölcsönszerződést közokiratba foglaló irat, nem tekinthető közokiratnak, III. pontja pedig annak megállapítására, hogy a közjegyző végrehajtási záradék kiállítására vonatkozó jognyilatkozata semmis.

[78] E keresetek – az elsőfokú ítéletben foglaltakkal szemben – elsődlegesen a megállapítási kereset Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti törvényi feltételei hiányában alaptalanok, a konjunktív eljárásjogi feltételek közül a jogvédelmi helyzet nem áll fenn. A kért megállapítás a felperes rendelkezésére álló jogorvoslati eszközök és fórumrendszer megkerülésére (ezáltal megkettőzésére), a hatásköri rendelkezések megkerülésére vezet.

[79] Kjtv. 131. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy nem tekinthető közokiratnak az az okirat, amelyet a közjegyző a Kjtv. 12. §-ában, valamint a 120-129. §-aiban foglaltak megsértésével vagy elmulasztásával készített. A Civilisztikai Kollégiumvezetők 2016. március 17-ei Országos Tanácskozásának 3. állásfoglalása már foglalkozott annak kérdésével, hogy a fenti rendelkezés alapján kérhető-e annak megállapítása, hogy a kölcsönszerződést tartalmazó közjegyzői okirat nem minősül közokiratnak. A Tanácskozás eredményeként az került megállapításra, hogy amennyiben a végrehajtási eljárás még nem indult meg, az adós az rPp. 123. §-a (jelen esetben a Pp.172.§ (3) bekezdése) értelmében negatív megállapítási keresetet indíthat a jogosult ellen annak megállapítása iránt, hogy a jogosult végrehajtási joga nem áll fenn arra hivatkozással, hogy a kölcsönszerződést tartalmazó okirat nem minősül közokiratnak, mivel a közjegyző nem tett eleget a Kjtv. 120.-129 §-ában foglaltaknak.

[80] Amennyiben azonban a végrehajtási eljárás – mint a perbeli esetben is – már folyamatban van, vagy az a megállapítási kereset előterjesztését követően indult meg, akkor annak érdekében, hogy a végrehajtási eljárás megszűnjön, nem a negatív megállapítási per indítása a megfelelő eszköz, mivel az annak egyik feltételeként támasztott jogvédelmi érdek nem áll fenn, illetve az más úton hatékonyabban biztosítható (BH 2015.71. és Kúria Pfv. I. 20.335/2015. – BH 2016.119.). Ebben az esetben a már előterjesztett megállapítási keresetet érdemben el kell utasítani. A jogvédelemre igénybe vehető más út – a Vht. 211. § (2) bekezdésére hivatkozással – a nemperes eljárásban előterjesztett jogorvoslati kérelem, vagy – ennek előterjesztése hiányában, illetve e jogorvoslati eljárás eredménytelensége esetén – a Pp. 366. §-a és 369. § a) pontja (illetve az új Pp. 528.§-a) szerinti végrehajtás megszüntetése iránt indított kereset.

[81] A záradékolás során a közjegyző csupán a végrehajtási záradék kibocsátásának alaki feltételeit – a Vht. 23/C. § (2) bekezdése szempontjából a követelés végrehajtásához szükséges feltételek bekövetkeztét és annak közokirati tanúsítását – vizsgálhatja. A Vht. 211. § (2) bekezdése alapján az adós jogorvoslati kérelmet terjeszthet elő a Vht. 224/A. §-a értelmében arra hivatkozással, hogy az okirat a Kjtv. 120.-129 §-ának megsértésére tekintettel nem lett volna végrehajtási záradékkal ellátható. Amennyiben pedig a sérelem túlmutat a záradék kibocsátásának alaki feltételein, illetve az esetleges felmondás érvénytelenségének megállapítására irányuló perrel sem orvosolható, úgy a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perben vagy a záradékolt szerződés érvénytelensége iránt indított perben orvosolható. (BH.2019.301.)

[82] Ettől eltekintve – de csak másodlagos relevanciával – az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott arra is, hogy tényleges tartalma szerint a felperes nem a Kjtv. 120. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak hiányát állította a közjegyző eljárásával kapcsolatosan, hanem egy általa tévesen fennállónak vélt közjegyzői kötelezettség elmulasztását kívánta minden alap nélkül számon kérni. A Kjt. 3. §-ára alapított negatív megállapítási kereset vonatkozásában helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy az e fordulat keretében értékelhető nyilvánvaló érvénytelenségi ok a perbeli esetben nem állt fenn, így a Kjt. 3. § (1)–(2) bekezdése szerinti, a közreműködés megtagadására a közjegyzőt feljogosító, illetve figyelemfelhívási kötelezettséget kiváltó körülmény sem állt fenn.

XI.

[83] A felmondás „érvénytelenségének” megállapítására irányuló IV. kereset -valós tartalma alapján azt célozta, hogy az alakító jog gyakorlására (a felmondás tartalmi fogyatékosága miatt) nem szabályosan került sor, így az a célzott joghatás kiválására alkalmatlan, a felek szerződése nem szűnt meg. A felmondás esetleges hiányosságai – utólagos körülményként – a szerződés érvénytelenségét nem alapozhatják meg. E kereset vonatkozásában a Pp. 172.§ (3) bekezdése szerinti törvényi feltételek fennállnak, mert az igény a Pp. 528.§-a (2) bekezdése szerinti perben nem érvényesíthető, s a végrehajtási záradék törlése sem érhető el önmagában erre való hivatkozással. (BH.2017.347) Amíg a kölcsönszerződésből eredő tartozás érvényesíthető, az ilyen igény nem évülhet el, az nyugszik, így az alperesi elévülési kifogása sem volt alapos. Azt helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a – korábbiakban kifejtettek szerint érvényes kölcsönszerződésből eredő – tartozás összegszerű feltüntetésének elmaradása súlytalan. Annak volt jelentősége, hogy a több havi törlesztőrészlet elmaradása súlyos szerződésszegés, azaz a felmondás kapcsán a rPtk. 525.§ (1) bekezdés e) pontja szerinti felmondási ok megvalósult. Mivel nem állapítható meg, hogy az alperes felmondását megelőzően lehetetlenült volna a szerződés teljesíthetősége, így az ezzel összefüggő felperesi hivatkozásnak e kereset kapcsán sincs jelentősége, a szerződés nem szűnt meg annak felmondása előtt.

[84] A fentiekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[85] Az eredménytelenül fellebbező felperes a másodfokú eljárással kapcsolatban felmerült költségeit a Pp. 83. § (5) bekezdése alapján maga viseli, ugyanakkor a Pp. 81. § (1)

és (2) bekezdésébe foglaltaknak megfelelő perköltség felszámítás hiányában a Pp. 82. § (3) bekezdése alapján a felszámítani elmulasztott másodfokú perköltséget az alperes javára sem tudta figyelembe venni az ítéltábla.

[86] A felperes részére engedélyezett személyes költségmentesség folytán le nem rótt fellebbezési eljárás illeték a Pp. 95. § (1) bekezdés c) pontja alapján az állam terhén marad.

Győr, 2021. június 16.

Dr.Ferenczy Tamás s.k.
Dr.Szabó Péter s.k.
a tanács elnöke
bíró

Dr.Mészáros Zsolt s.k.
előadó bíró

..